

İMAM HATİP LİSESİ ARAPÇA DERSLERİNİN PLÂNLANMASI

Mehmet Zeki AYDIN¹

Anahtar Kelimeler: İmam Hatip Lisesi, Arapça dersi, plân

ÖZET

İmam Hatip Liselerinde Arapça dersi, hazırlık sınıfında normal İHL'de haftada 15 saat, Anadolu İHL'de 9 saat, lise 1,2 ve 3. sınıflarda 4'er saat olarak okutulmaktadır. Bu dersin programı, 1999 yılında yeni bir anlayışla geliştirilmiştir. Bu program, eski dilbilgisi ağırlıklı bir Arapça yerine, dili bir bütün olarak kabul eden bir yaklaşımla belirlenmiş içerik ve yeni yöntemlerle Arapça öğretmeyi hedeflemektedir. Yeni programla birlikte öğretmenlerin yapması gereken yıllık ve günlük ders plânlarında da değişikliklerin olması normaldir. Bu konuda öğretmenlerimize rehberlik edilmesi gerekmektedir. Bu makalede, İmam Hatip Liselerinde okutulan Arapça dersinde yapılan yıllık ve günlük ders plânlarının nasıl yapılacağı açıklanmış ve plân örnekleri verilmiştir.

ABSTRACT

PLANING ARABIC AT İMAM HATİP SECONDARY SCHOOLS

The subject of Arabic are taught 15 hours per week in preparation year of İmam Hatip secondary schools (İHL), 9 hours in preparation year of Anatolian (Anadolu) İmam Hatip Schools and 4 hours at three following years in a week in both types of schools. The curriculum of this subject was rearranged with a new understanding in the year 1999. This curriculum aims to teach Arabic from a holistic perspective including the aspects of dialogue, grammar, listening, writing as an alternative to the grammar based traditional approach. The changes in the new curriculum naturally affected teachers' planning activities of the subject. Thus, proposing that teachers may need guide in this respect, this article introduces some suggestions and guidelines on how to prepare daily and yearly plans for Arabic taught at İmam Hatip Schools.

¹ Doç. Dr., Sivas C.Ü. İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi

Bu makalede, İmam Hatip Liselerinde okutulan Arapça dersinde yapılan yıllık ve günlük ders plânlarının nasıl yapılacağı açıklanacak ve plân örnekleri verilecektir.

PROBLEM

İmam Hatip Liseleri Haftalık Ders Çizelgesi'nde² yer alan derslerde, Talim ve Terbiye Kurulu'nun 10.05.1999 tarih ve 39 sayılı kararı ile kabul edilen "İHL Meslek Dersleri Öğretim Programı" uygulanmaktadır. Bu programda yer alan Arapça ders programında eski programa göre bir çok yönden değişiklikler yer almıştır. Arapça dersi hazırlık sınıfında normal İHL'de haftada 15 saat, Anadolu İHL'de 9 saat, lise 1,2 ve 3. sınıflarda 4'er saat olarak okutulmaktadır.

Yeni Arapça ders programı, yeni bir anlayışla ve yeni yöntemlerle Arapça öğretmeyi hedeflemektedir. Eski program bir çerçeve programdan ibaret olup dilbilgisi öğretimini öne alan bir anlayışla hazırlanmıştı. Şimdiki program, Arapça'nın biz Türkler için bir yabancı dil olduğu anlayışından yola çıkarak, çağdaş yabancı dil öğretiminde takip edilen anlayışı getirmiştir.

Yeni programla birlikte öğretmenlerin yapması gereken yıllık ve günlük ders plânlarında da değişikliklerin olması normaldir. Ancak, bir çok öğretmenle görüşmelerimizde bu konuda sıkıntıların olduğu ifade edilmektedir. Sorunlar, en çok dersin amaç, konu ve yöntemlerinin yazımında olmaktadır. Bu sorunların tek sebebi, elbette Arapça ders programının yeni anlayışı değildir. Genel olarak öğretmenlerimizin program geliştirme ve ders plânı hazırlama konusunda üniversite öğrenimleri boyunca yeterli bilgi almadıkları söylenebilir. Bu konuda öğretmenlerimizin suçlanması yerine yol gösterilmesi ve rehberlik edilmesi gerekmektedir.

ÖĞRETİMDE PLÂNLAR

Öğretmenin görevlerinden birisi de öğretimin plânlamasıdır. Öğretmen sınıfa hazırlıksız girdiği zaman verimli bir ders yapamaz. İyi bir öğretmen, derste neyi, ne kadar, nasıl öğreteceğini daha önceden bilir.

Öğretimde plân, öğretim etkinliklerinin düzenli bir şekilde nasıl yapılacağını önceden tasarlanması demektir. Plân, belirlenmiş eğitim amaçlarına ulaşmak için öğretim etkinliklerinden hangilerinin seçileceğini, bunların öğrenciye niçin ve nasıl öğretileceğini, ne gibi yardımcı araç gereç kullanılacağını ve elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini önceden tasarlayıp kağıt üzerinde tespit etmektir.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerimizden yıllık, ünite ve günlük ders plânları yapmalarını istemektedir. Yıllık ders plânı, dersin amaçlarını, konularını, kullanılacak yöntemleri, süreleriyle birlikte belirleyen bir taslak demektir. Aynı şeylerin ünite için yapılması ünite plânını, bir veya 2 ders saati için ayrıntılı olarak yapılması da günlük ders plânını oluşturur.

² MEB Talim ve Terbiye Kurulu 19.08.1998 tarih ve 174 sayılı kararı

ARAPÇA DERSİ İÇİN YILLIK PLÂN HAZIRLANMASI

Yıllık plân hazırlanırken ders öğretmeni Tebliğler Dergisinde çıkan yönergeye ve Arapça ders programına uygun olarak varsa diğer öğretmenlerle iş birliği içinde olur. Hazırlanan plân, okul müdürü tarafından onaylandıktan sonra uygulamaya konulur. Aşağıda Arapça dersinin yıllık plânının hazırlanmasında dikkat edilecek hususlar açıklanmıştır.

1. Süre: Yıllık plânın süre kısmı yazılırken bir öğretim yılındaki hafta ve ders sayısı belirlenir. Tatiller çıktıktan sonra kalan süreler, programdaki ünitelere bölünür. Burada dağıtımı öğretmen kendi takdirine göre ayarlayabilir. Ancak hazırlık sınıfında ilk üniteye diğer ünitelere ayrılan sürenin iki katı bir zaman ayrılmalıdır. Çünkü ilk üniteye öğrenci, Arap harfleri ile okuma ve yazmayı öğrenecektir. Elbette sınıfın özel bir durumu varsa buna göre bir ayarlama yapılabilir. Örneğin, sınıfın hepsi Arapça okuma yazmayı biliyorsa bu üniteye fazla zaman ayrılmayabilir.

Yıllık plân yapılırken, kaba bir hespla 13 üniteden oluşan hazırlık sınıfında, birinci üniteye iki kat yer verilerek yıllık süre 14'e bölünmek suretiyle konular dağıtılabilir. Bu da, birinci dönem 6, ikinci dönem 7 ünite şeklinde olabilir. Lise 1, 2, 3. sınıflar da aynı şekilde 5-4 ünite şeklinde dağıtılabilir.

Süre dağıtımında dikkat edilecek bir diğer husus, ders programında yer alan "İşlenişle İlgili Açıklamalar" başlığındaki 10. maddede belirtilen açıklamanın dikkate alınmasıdır. Bu maddede "Bir konu için ayrılacak süreye, öğretmen karar verecektir. Konun uzunluğuna ve öğrencinin durumuna göre karar verirken ortalama olarak 10 saatin dağıtımı aşağıdaki şekilde olabilir:

- 3 saat metin/diyalog
- 1-2 saat dilbilgisi
- 3-4 saat alıştırmalar
- 2 saat yazı ve telaffuz çalışması.

2. Konular: Yıllık plâna konular yazılırken programda yazılı dilbilgisi konularının adlarının yanında derste işlenecek diğer konular da yazılacaktır. Öğretmenlerimizin en çok hata yaptıkları noktalardan biri de konu yazımıdır. Önceki program ve alışkanlık gereği konu deyince hemen dilbilgisi konuları akla gelmektedir. Hâlbuki programda "Ünite/Konular başlığında ders konuları verilmiştir. Örneğin, hazırlık sınıfının 2. ünitesinin konuları ders programında şöyledir:

Ünite adı: EV, AİLE VE ÇEVRE

Konular: - İnsanın özellikleri (ahlak, huy, dış görünüş)

- Aile bireyleri
- Yakınlık ilişkileri
- Medenî durum
- Evin bölümleri
- Ev eşyası
- Çevremizdeki canlı ve cansız varlıklar
- Geometrik şekiller

Dil bilgisi Konuları:

- Mübteda ve haber
- İşaret isimleri

- Beş isim
- Soru edatları
- İsim tamlaması
- Mekân zarfları
- Marife ve nekre
- Sayılar (11-19 arası)
- Leyse fiili.

Bu programa göre, plâna konu yazarken nasıl yazılmalıdır? Konu yazarken hem programda yazılı olan yukarıdaki konuları hem de ders kitabındaki konuları dikkate alarak işleyeceğimiz konuyu belirleyeceğiz. Hazırlık sınıfı (MEB yayını) ders kitabında, 2. ünitenin birinci dersinde ünitenin konularından "Aile bireyleri" konusu ile ilgili "Usrati" = "Ailem" başlıklı bir diyalog bulunmaktadır. Derste bu diyalogu işleyeceksek, plânın konu bölümüne "Ailem diyalogu" ve "Aile bireyleri" yazmalıyız. Bir sonraki derste aynı diyalog ile ilgili soruları cevaplandırıcaksak, plânın konu bölümüne "Ailem diyalogu ile ilgili sorular" yazmalıyız. Bir başka derste dilbilgisi kurallarından "İzâfet" = "İsim tamlaması" konusunu öğreteceksek plânın konu bölümüne "İzâfet" ya da "İsim tamlaması" yazmamız gerekir. Bir başka derste kitaptaki "Ailetu Rasul" = "Hz. Peygamberin ailesi" konusunu öğreteceksek plânın konu bölümüne, "Ailetu Rasul" ya da "Hz. Peygamberin ailesi" yazılır.

3. Amaçlar: Eğitimde amaç ya da hedef, "*öğretim faaliyetlerinin sonunda öğrencilerin bilgilerinde, düşüncelerinde, duygularında, tutumlarında, hareketlerinde yani davranışlarında meydana gelmesi beklenen değişikliklerdir.*" Belli bir dersin hedefleri, derse devam etmiş öğrencinin dersin sonunda kazanacağı davranışları belirtir. Bir dersi tamamlayan bir öğrencinin davranışlarıyla, bu dersi hiç almamış bir öğrencinin davranışları arasındaki farkı ortaya koymak, hedeflerin açıklığa kavuşması demektir.

Arapça öğretiminin başarısı, öğrencinin hazırbulunuşluğunu, tecrübesini, zeka düzeyini, ilgi ve alışkanlıklarını, içinde bulunduğu yaşın psikolojisini ve içinde yaşadığı çevrenin beklentilerini hesaba katarak belirlenen öğrenim hedefleri ve bu hedeflere göre belirlenmiş öğrenci davranışları ile mümkündür. Günümüzde program geliştirmeçiler, eğitim hedefleri ve davranışları ile ilgili ayrıntılı çalışmalar yapmaktadırlar. Onlar, programın temel unsurlarından olan hedefler ile ilgili "*yeterliliğe dayalı hedef*" kavramı ve hedeflerin mutlaka ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülmesi gereğinden bahsetmektedirler.³

Yeterliliğe dayalı hedef, muhtevanın öğrencide nasıl bir davranış geliştireceğini, öğretmenin ve öğrencinin sorumluluğunu açıkça gösterir. Yeterliliğe dayalı hedef, öğretme-öğrenme sürecinin sonunda meydana gelmesi beklenen ürünü, yani öğrencinin ne yapacağını belirler. Hedefe ulaşacak olan öğrencidir. O hâlde öğrenci hedefe ulaştığı zaman ne yapacaksa, hedef onu dile getirir. Hedefler, öğretmenin yapacaklarını değil, öğrencinin neler yapması gerektiğini açıklamalıdır. Burada hedefin öğretmenin değil de öğrencinin ders sonunda yapması gerekli

³ Selahattin Ertürk, *Eğitimde Program Geliştirme*, Ank. 1975, s.53-57; Bilgin ve Selçuk, *Din Öğretimi*, Ank. 1990, s.123; Veysel Sönmez, *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Ank.,1986, s.38-96; Hıfzı Doğan, *Analiz ve Program Hazırlama*, Ank. 1982, s.144.

davranış şeklinde yazılması büyük önem taşır. Örneğin, "Öğrenciye Arapça cümle yapısını kavratmak" cümlesi, öğretmene yönelik bir hedefi ifade etmektedir. Diyelim ki bir müfettiş bu hedefin gerçekleşip gerçekleşmediğini görmek istiyor. Bunun için öğretmene "Cümlenin yapısını kavradın mı?" diye sorması gerekir. Öğretmen de "ben kavradım" dese haklıdır. Bu hedef öğrenciye yönelik olarak "Cümlenin yapısını kavrayabilme (veya kavrar)." şeklinde yazılsaydı, müfettiş, soracağı sorularla öğrencinin konuyu kavrayıp kavramadığını anlayabilirdi.

Diğer taraftan, hedefler açık bir şekilde yazılmalıdır. Hedefler, açık ve net olduğu zaman, uzun genellemeler önlenir, öğretimin düzenlenmesine yardım eder, en uygun ve etkili yöntemin seçilmesini sağlar, öğrencide ilgi uyandırır, öğretmen-öğrenci iletişimini kolaylaştırır.

Hedeflerin belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Hedef, varılmak istenen nokta olduğuna göre, hedefin istenilen davranışlardan oluşması ve eğitimle kazandırılabilir nitelikte olması gerekir. Her hedef, hangi toplumda, hangi kişi ve konu alanı için belirleniyorsa o toplumun gerçeklerinden, kişilerin hazırbulunuşluk seviyelerinden ve konu alanındaki çağdaş bilgi birikimlerinden hareket etmek zorundadır.

Hedeflerin ifade ediliş şekli de çok önemlidir. Hedefler, öğrenci davranışına dönüştürülebilecek ve öğrenme özelliği belirtecek nitelikte yazılmalıdır. Yukarıda da ifade edildiği gibi konu başlıkları hedef olamaz. Çünkü bu tür anlatımlar davranışa dönüştürülemez. En genel anlamıyla davranış, "*görülen ve görülmeyen her türlü bedensel, ruhsal ve zihinsel etkinlik*" demektir.⁴ Davranışlar hem hedefler, hem de eğitim ve sınav durumlarıyla ilgilidir. Çünkü eğitimde hedef, "bir öğrencinin, plânlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özellik" olarak ele alınmaktadır.⁵ Her hedef, kişinin bilgi, beceri, alışkanlık, güç, yetenek, ilgi, tutum gibi özelliklerinden birine dayanabilir. Kişi, doğuştan bu özellikleri geliştirme kabiliyetine sahip olarak dünyaya gelir. Eğitimle de bu özelliklerin kazandırılmasına ve geliştirilmesine çalışılır. Fakat bunların geliştirilip geliştirilemediğini nasıl bileceğiz? Bugün için bu direkt olarak yoklayamıyoruz. Ancak kişinin davranışlarına bakılarak bir sonuca varabiliyoruz. Bu nedenle, hedeflerin davranışa dönüştürülebilecek şekilde ifade edilmesi önemlidir. Eğer hedef, davranışa dönüştürülemezse, yani davranış olarak gözlenemiyorsa, o hedefin varlığından ya da gerçekleştiğinden söz etmek mümkün değildir. Üstelik bilgi, güç, beceri, alışkanlık gibi özelliklerden herkes aynı anlamı çıkarmayabilir. Herkesin aynı, en azından benzer anlam çıkarabilmesi için, o özelliğin göstergesi olan davranışların belirlenmesi gerekir.⁶

Çağdaş eğitimciler, öğrendiğimiz davranışları ya da öğretim hedeflerini genel olarak, "bilişsel, duyuşsal ve beceri (psiko-motor)" olmak üzere üç gruba ayırarak sınıflandırmışlar ve, her alanın alt basamaklarını da aşamalı olarak

⁴ Ferhan Oğuzkan, *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, TDK Yay., Ank. 1981, s.45.

⁵ Ertürk, *Eğitimde Program Geliştirme*, s.25; Veysel Sönmez, *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, Ank. 1986, s.95.

⁶ Sönmez, *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, s.95.

belirlemişlerdir.⁷ Aslında bu üç alan birbirinden tamamen ayrı değildir. Her alan, bir dereceye kadar birbirleriyle iç içe ve yakından ilgili olduğu gibi, bu ilgi alt basamaklarda daha da sıktır. Yani hiçbir hedef bütünüyle bilişsel, duyuşsal veya psiko-motor alana girmeyebilir. Bu alanlar çoğu kez iç içe ve birbiriyle yakından ilgilidir. Bilişsel alana giren bir davranış, bir boyutuyla duyuşsal, diğer boyutuyla psiko-motor alanla ilgili olabilir. Ancak hedefte zihinsel bilgi kazandırma özelliği ağır basıyorsa bilişsel (ma'rifî, cognitif) alan; duygu, ilgi, tutum, güdülenmişlik, kaygı, benlik, kişilik ve değer yargıları gibi davranışlar ağır basıyorsa duyuşsal (vicdanî, affectif) alan; jest, mimik, ses, el kol, vücut hareketleri gibi becerilerin baskın olduğu öğrenmeleri beceri veya devinsel/devinişsel (harekî, psycho-motor) alan içerisinde değerlendirilmektedir. Örneğin, bir felsefî görüş ya da bir kavramı açıklamada zihinsel faaliyet daha baskındır. Bu sebeple, bu tür öğrenmelere bilişsel alanla ilgili davranışlar diyoruz. Buna karşın, bir inanca bağlılık, bir kişiyi sevmek ya da sevmemek, temizlik alışkanlığı, diğer insanlarla ilişkilerde hoşgörülü olmak ya da olmamak, belli olaylar karşısında takınılan tutumlarla ilgili davranışlar duyuşsal özelliklerle ilgilidir. Bu tür öğrenmeler duyuşsal alanla ilgili davranışlar olarak adlandırılmaktadır. Ancak, yüzmede, koşmada, bir torna aletini kullanmada, Kur'an okumada, duyuşsal ve zihinsel faaliyetlerden daha çok beceriye dönük öğrenmeler söz konusu olduğu için bu tür davranışlar psiko-motor alan olarak tanımlanmaktadır.

Öğretmenlerimizin plân yazarken en çok hata yaptıkları bölüm amaçlardır. Burada dikkat edilecek ilk nokta, Tebliğler Dergisinde yayımlanan ders programında yer alan amaç ifadelerinin konuya uygun olanlarının yazılmasıdır. Ders programında genel amaçlar ve sınıflara göre özel amaçlar yazılmıştır. Hazırlık sınıfının özel amaçları şöyledir:

1-Arap harflerini tanıır.

2-Arap harflerinin telaffuz kurallarını bilir.

3-Arapça okuma kurallarını bilir.

4-Yazım kurallarını bilir.

5-Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir.

6-Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir.

7-Cümlelerin öğelerini bilir.

8-Cümle ile ilgili dil bilgisi kurallarını bilir.

9-Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar.

10-Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar.

11-Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar.

12-Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar.

⁷ B. S. Bloom, vd., *Taxonomie des Objectifs Pédagogiques*, Tome:2: Domaine Affectif, Traduit par Marcel Lavallee, Montreal (Québec, Kanada) 1969, s.3 vd.; Mar-e-France Defeldre-Hinoç, *Définition et Taxonomie des Objectifs Pédagogiques*, Liège (Belçika) 1996, s.8 vd.; Renald Légender, *Dictionnaire Actuel l'Education*, Librairie Larousse, Paris 1988, s.545-598.; Ertürk, *Eğitimde Program Geliştirme*, s. 63-76; Sönmez, *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*, s. 33-133; Halil Tekin, *Eğitimde Ölçme Değerlendirme*, 7. Baskı, Ank. 1993, s. 179-235; Cemal Yıldırım, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, M.E.B. İst., 1973, s.150-161.

13-Günlük iletişimde kullanılan basit ve sıralı cümleleri değişik anlatım biçimlerine dönüştürür.

14-Öğrendiği yapı, işlev ve kavramları doğru olarak kullanır.

15-Öğrendiklerini basit ve birleşik cümleler ile sözlü olarak ifade eder.

16-Günlük deneyimlerini basit ve birleşik cümleler ile doğru olarak yazar.

19-Arapça öğrenmekten zevk alır.

20-Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya özen gösterir.

21-Arap harflerini kurallarına uygun olarak telaffuz eder.

22-Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak okur.

23-Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak yazar.

Şimdi ders programındaki bu amaçları nasıl yazacağımıza örnekler verelim.

Hazırlık sınıfı ikinci ünitenin birinci dersinde ünitenin konularından "Aile bireyleri" konusu ile ilgili "Usrafı" = "Ailem" başlıklı bir diyalog bulunmaktadır. Derste bu diyalogu işleyeceksek, plânın amaçlar bölümüne önce,

"- Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar.

- Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar.

- Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar." yazarız.

Görüldüğü gibi burada, diyalog öğretimi yapılmaktadır. Diyalog öğretilirken önce öğrencinin dinlediğini anlaması sonra da okuduğunu anlaması amaçlanmaktadır. Bunu, dinlediği ve okuduğu metin/diyalogu kurallara uygun olarak okuma ve yazma takip eder. O hâlde, bu aşamada plânın amaçlar bölümüne şu amaçları yazarız:

"-Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak okur.

- Öğrendiklerini basit ve birleşik cümleler ile sözlü olarak ifade eder.

-Günlük deneyimlerini basit ve birleşik cümleler ile doğru olarak yazar.

-Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak yazar."

Dinlediğini anlama, okuduğunu anlama, okuma ve yazma becerileri verildikten sonra sıra konuşma becerisini kazandırmaya gelmiştir. Bunun için konuşma ile ilgili olarak amaçlar bölümüne,

" Öğrendiklerini basit ve birleşik cümleler ile sözlü olarak ifade eder." yazarız.

Diyalog öğretimi böylece bitmiş değildir. Burada geçen kelimelerin anlamlarını öğretmek gerekir ve bunun için amaç olarak,

"-Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir."

"-Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir." yazarız.

Arapça öğretimi sadece diyalog öğretimi ile sınırlı değildir. Diyalogda geçen dilbilgisi konuları tümevarım yoluyla öğretilecektir. Bu üniteye yer alan dilbilgisi kurallarından "İzafet" = "İsimi tamlaması" konusunu öğretirken, plânın amaçlar bölümüne,

"-Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir."

"Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar." yazılır.

Derste yapacağımız alıştırmalara göre yazacağımız amaçlar da değişecektir. Dilbilgisi alıştırmaları yapılırken, plânımıza,

" - *Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir.*"

"- *Cümlelerin öğelerini bilir.*"

"-*Cümle ile ilgili dil bilgisi kurallarını bilir.*"

"-*Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar.*"

"-*Günlük iletişimde kullanılan basit ve sıralı cümleleri değişik anlatım biçimlerine dönüştürür.*"

"-*Öğrendiği yapı, işlev ve kavramları doğru olarak kullanır.*" amaçlarından birisini veya birkaçını yazarız.

Kelime öğretimi ile ilgili alıştırmalar yapacağımız zaman, plânımıza,

"-*Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir.*" yazacağız.

Dinleme anlama ve okuma anlama öğretimi ile ilgili alıştırmalar yapacağımız zaman, plânımıza,

"-*Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar.*"

"-*Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar.*"

"-*Basit ve sıralı cümlelerdeñ oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar.*" yazacağız.

Derste yazı ve telaffuz çalışması yapacağımız zaman, plânımıza,

"- *Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak okur.*"

"-*Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak yazar.*" amaçlarını yazarız.

Bütün bunları yaparken amaçlardan,

"-*Arapça öğrenmekten zevk alır.*"

"-*Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya özen gösterir.*" amaçlarını unutmayıp plâna yazmalı ve bunu gerçekleştirmeye çalışmalıyız.

Amaç yazarken öğretmenlerimizin en çok yaptığı yanlışlardan biri de amaçları öğretmenlerin yapacakları işe göre yazmalarıdır. Örneğin, diyalog öğretiminin yapıldığı bir ders için öğretmenimiz, ders plânının amaç bölümüne, "..... diyalogunu öğretmek." yazıyor. Burada hem diyalogun nesinin öğretilceği belirtilmemiş, hem de öğretmenin ne yapacağı ifade edilmemiştir. Hâlbuki, ders programında verilen amaçlarda öğretmenin değil öğrencinin ne yapacağına yönelik amaçlar vardır. Ayrıca öğretimden amaç, öğretmenin öğretmesi değil öğrencinin öğrenmesidir. Bunu çok basit bir örnekle açıklarsak, derse çok başarılı bir öğretmen getirsek ve dersi de bir çok araç gereç de kullanarak dersi çok iyi işlese ancak öğrenci hiçbir şey anlamasa bu ders öğretmen tarafından çok iyi öğretilmiş ancak öğrenci tarafından öğrenilmemiş olur. Bu dersle ilgili doğru amaç şöyle yazılabilir:

"- *Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar.*"

"- *Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar.*"

"- *Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar.*"

Görüldüğü gibi amaç ifadeleri öğretmenin değil öğrencinin ulaşması gereken noktayı ifade etmektedir.

4. Yöntem ve teknikler: Yıllık veya günlük ders plânı yazarken bu bölümde *ders işlerken* kullanacağımız öğretme yolları yazılacaktır. Dikkat ederseniz, *ders anlatırken* değil *ders işlerken* ifadesini kullanıyorum. Burada vurgulanmak istenen şey *ders anlatmak* sadece öğretmenin tek başına yapacağı bir iştir. Hâlbuki ders öğrencilerle birlikte *işlenmektedir*.

Öğretme yolları, öğretme yaklaşımları, öğretme yöntemleri ve öğretme tekniklerinden oluşmaktadır. Öğretme yollarının en kapsamlısı öğretme yaklaşımı (strateji) olup bunu yöntem ve teknikler izler.

Arapça öğretiminde, yabancı dil öğretiminde kullanılan tüm öğretme yolları kullanılabilir. Arapça öğretiminde, bilişsel öğrenme yaklaşımı veya iletişimci yaklaşımlardan birisi kullanılabilir. Ancak İHL Arapça ders programları iletişimci yaklaşımı ile hazırlandığı için öğretmen de iletişimci yaklaşımı kullanacaktır.

Öğretim(öğretme) yöntemi, "öğretimde amaçlara ulaşabilmek için, tekniklerin, işlenecek konunun, araç gereç ve kaynakların bir bütünlük oluşturacak biçimde düzenlenerek hizmete sunulmasında izlenen bir öğretme yoludur." Öğretme (öğretim) tekniği, "Öğrencilere belli bir içeriği sunmada, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde izlenen özel bir yoldur."⁸

Arapça öğretiminde kullanılacak öğretme yöntem ve tekniklerinden bazıları şunlardır: Seçmeli (eklektik)yöntem, düz varım yöntemi, soru cevap, grup çalışması, diyalog öğretimi, dil bilgisi öğretimi, dikte, okuma öğretimi, dramatizasyon, gösteri, gösterip yaptırma, görüşme, kart oyunları, nesi var oyunu, tartışma teknikleri.

5. Kaynak, araç ve gereçler: Bu bölümde, derse kaynaklık edecek, kişi, kitap ve diğer araç gereçler yazılır. Ders programında da yazılı olan Arapça dersinde kullanılacak araç ve gereçler şunlar olabilir: Ders kitabı, M.E. Bakanlığınca tavsiye edilmiş ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmış; Kur'an sözlüğü, Arapça dil bilgisi kitapları, resimler, bilgisayar programları, CD, video ve ses kasetleri, gerçek eşya ve modeller, Arapça yardımcı kitaplar, Arapça Türkçe sözlük, Arapça yazı kitapları, filmler.

6. Deney, gezi, gözlem: Bu bölüme dersle ilgili yapılabilecek gezi ve gözlemler yazılır. İmkanlar ölçüsünde öğrenciler ders konularıyla ilgili, cami, hastane, postane, banka, alışveriş merkezi, kütüphane vb. yerlere götürülebilir.

7. Zümre öğretmenleriyle işbirliği: Konuların işlenmesinde ve öğrencilere kazandırılacak davranışların kazandırılmasında yararlı olabilecek diğer derslerin öğretmenleriyle işbirliği yapılmalıdır. Bu nedenle, bu bölüme şöyle yazılabilir: "Diğer meslek dersleri, Türkçe, Edebiyat ve İngilizce dersleri öğretmenleri ile zümrede alınan kararlar doğrultusunda sürekli işbirliği yapılacaktır."

8. Ödev ve konusu: Öğrencilere işlenen veya işlenecek konularla ilgili ödev verilmesi önemlidir. Ödev verilirken bir çok hususa dikkat etmek gerekir. Ancak ödev verirken verilen ödevin işlevsel olması çok önemlidir. Bunun için ödev verirken "bu ödevin sonunda öğrenci ne öğrenmiş olacak?" sorusu sorulmalı ve ödev konusu

⁸ Mehmet Zeki Aydın, *Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi*, Ank. 1998, s.35.

dikkatle seçilmelidir. Arapça ders programında "araştırmalar ve değerlendirme" başlıklarında verilen konularla ilgili ödevlerin yanında şu konularda da ödev verilebilir:

"- Sınıf seviyesine uygun, kısa, anlaşılır, basit ve kitapta geçen kelimeleri kullanarak yeni diyaloglar yazma

- Kitaptaki diyalogları Türkçe'ye çevirme
- Türkçe verilen bir diyalogu Arapça'ya çevirme
- Kitaptaki metin / diyalogları deftere yazma
- Dil bilgisi alıştırmaları yapma
- Seviyesine uygun kompozisyon yazma
- Seviyesine uygun mektup, fıkra, hikaye, masal, şiir, anı vb yazmak ya da anlatmak.⁹

• ARAPÇA GÜNLÜK DERS PLÂNI HAZIRLAMA

Ders plânı, sadece bir ya da iki ders boyunca yapılacak öğretim etkinliklerinin tasarısıdır. Ders plânında; dersin adı, süresi, konusu, yöntem, araç-gereç, amaç ve davranışlarının yer aldığı biçimsel bölüm ve ders işlenişinin açıklandığı giriş-gelişme bölümleri ile değerlendirme bölümleri yer alır.

Amaç ve davranışların yazımı: Ders plânında, yıllık plânda açıklanan hususlar biraz daha geniş olarak yazılır. Burada yıllık plânda yer almayan, ders amaçları ile ilgili öğrenci davranışlarının belirlenmesi önem taşır. Yukarıda yıllık plânın hazırlanmasında amaçların yazılması konusu geniş olarak açıklanmıştı. Ders programında belirlenen amaçlarla ilgili öğrenci davranışlarını öğretmenler belirleyeceklerdir. Ders programında, diyalog öğretilirken dinleme anlama becerisi geliştirme ile ilgili öğrenci davranışlarına şu örnekler verilmiştir:

1. Dinlemeden önce, başlık, resim ve diğer ipuçlarına bakarak metnin konusunu tahmin etme.
2. Dinlediği metinde geçen olayın nerede, ne zaman ve nasıl olduğunu, oluş sırasına göre söyleme/yazma.
3. Dinlediği metinde geçen kişilerin tutum ve düşüncelerini söyleme/yazma.
4. Dinlediği metnin ana fikrini söyleme/yazma.
5. Dinlediği metnin konusunu ayrıntılı olarak söyleme/yazma.
6. Dinlediği metinde geçen kelimelerin anlamını söyleme/yazma.
7. Dinlediği metni kendi cümleleriyle başkalarına aktarma.
8. Dinlediği metinde geçen kelimelerin yapılarının ve kullanışlarının nasıl olduğunu söyleme/yazma.

Örneğin, ikinci ünitenin birinci dersinin diyalogunun adı "Ailem" dir. Bu diyalogu öğretirken ders plânına şöyle bir amaç ve davranışlar yazılabilir:

Konu: Aile, yakınlık ilişkileri

Amaç: Aile diyalogunda geçen kelimelerin anlamlarını bilir.

Davranışlar:

⁹ Arapça dersinde kullanılabilecek yöntemlerle ilgili ayrıntılı bilgi için bak.: Mehmet Zeki Aydın, "Arapçayı Nasıl Öğretelim?". *Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar*, MEB İst. 2000, s.53-68 ve Mehmet Zeki Aydın, *Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi*, Ank. 1998, s.283-315.

1. Bir dizi resim arasından verilen bir kelimeye uygun resmi bulup işaretleme.
2. Gösterilen bir resimdeki nesne veya durumun anlamını söyleme/yazma.
3. Verilen kelimeyi bir cümle içinde kullanma.
4. Arapça olarak anlamı söylenen veya tanımlanan kelimenin karşılığını söyleme/yazma.
5. Aile bireylerini sayma.
6. (Babanın, annenin adı ne? gibi) kendi aile bireylerinin adları ile ilgili soruları cevaplama.

Bir başka örnek olarak, ikinci ünitenin birinci dersinde geçen "isim tamlaması" konusu ile ilgili, ders plânına şu amaç ve davranışlar yazılabilir:

Konu: İsim tamlaması (El- İdafe)

Amaç: İsim tamlamasının basit kurallarını bilir.

Davranışlar:

- 1.İsim tamlamasının (el-idafe) mudaf ve mudafun ileyden oluştuğunu söyleme/yazma.
2. Mudafın nekre olduğunu (el takısı almayacağını) söyleme/yazma.
3. Mudafun ileyhin marife veya nekre olabileceğini söyleme/yazma.
4. Mudafun ileyhin bazen zamir olacağını söyleme/yazma.
5. Mudaf olan kelimenin son harekesinin değişebileceğini söyleme/yazma.
6. Mudafun ileyh olan kelimenin son harekesinin kesra olduğunu söyleme/yazma.
7. Harekesiz olarak verilen isim tamlamasını harekeli olarak söyleme/yazma.
8. Gösterilen (isim tamlaması olan) bir nesnenin Arapça karşılığını söyleme/yazma.

İşleniş bölümünün yazımı: Günlük ders plânın işleniş bölümünde, dersin işleniş aşamaları, derste öğretmen ve öğrencilerin yapacakları etkinlikler, ders araç-gereçlerinin ne zaman ve nasıl kullanılacağı hususları yer alır.

Arapça dersinin işlenişinde nelerin yapılacağı, yani dersin işleniş konusu öğretim programında, "Uygulamayla İlgili Genel Açıklamalar" başlığında ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Öğretmen, bu açıklamalardan da yararlanarak, o derste ne yapacaksa yani, hangi beceriyi öğretecekse ona göre, öğretmen ve öğrenci etkinliklerini plânlar. Örneğin, o derste diyalog öğretecekse, öğretim programındaki "Metin/diyalog Öğretimi İle İlgili Açıklamalar" dan yararlanabilir. Elbette metin/diyalog öğretimi tek başına bir hedef değildir. Buradaki asıl hedef, metin diyalog öğretirken, dinleme-anlama, konuşma, okuma becerilerinin kazandırılmasıdır. Bu durumda, bir metin/diyalogu öğretirken hangi beceriyi kazandırmak istiyorsak, programda onunla ilgili açıklamaları dikkate almalıyız. Örneğin, hazırlık sınıfı 2. ünitenin birinci dersinde (MEB'in ders kitabında) yer alan "Ailem" diyalogunu

öğretmek istiyoruz. Bir diyalog öğretiminde önce dinleme-anlama becerisi kazandırılır. Bunu, okuma, konuşma ve yazma becerileri izler. Bu dersle ilgili 2 saatlik bir işleniş aşağıdaki gibi plânlanabilir:

Örnek işleniş:

1.aşama: "Ailem" diyalogu ile ilgili (MEB ders kitabı Hazırlık Arapça 1, s.53 ve s.55 deki) resimler öğrencilere gösterilir. Biraz sonra bu resimle ilgili bir diyalog dinleyeceksiniz, dikkatle dinleyip anlamaya çalışın denilir. Öğrencilerin ders kitapları açıkta kapatmaları söylenir.

2.aşama: "Ailem" diyalogu yüksek sesle okunur (kaset veya CD'den dinletilir). Diyalogun nerede geçmiş olabileceği, kaç kişinin konuştuğu, konuşanların yaşları, erkek mi bayan mı oldukları, ne zaman konuşulduğu, sorulur.

3.aşama: Diyalog tekrar okunur. 2. aşamadaki sorulara doğru cevap verilmemişse, doğru cevap alınincaya kadar aynı sorular tekrarlanır. Diyalogun ana fikri, hangi konu hakkında konuşulduğu sorulur. Doğru cevaplar alınincaya kadar, diyalog tekrar tekrar okunur ve sorular tekrarlanır.

4.aşama: Diyalogda geçen konunun ayrıntıları sorulur.

5.aşama: Diyalogun birinci cümlesi okunur ve öğrencilere tekrar ettirilir. Doğru tekrar edemiyorlarsa, doğrusunu söyleyinceye kadar cümlenin okunuşu tekrarlanır.

6.aşama: Diyalogun ikinci, üçüncü vd. 5. aşamadaki gibi öğrenciler tarafından doğru bir şekilde söyleninceye kadar tekrar okunur.

7.aşama: Diyalog metni tepegözle tahtaya yansıtılır. Öğrencilere kitaplarındaki diyalogun sayfasını açmaları söylenir. Diyalog bir daha okunur ve öğrencilere okutulur.

8.aşama: Diyaloga ilgili 2. ve 3. aşamadaki sorular tekrar sorulur.

9.aşama: Diyalogda geçen kelimelerden anlamadıkları kelimelerin hangileri olduğu sorulur.

10.aşama: Öğrencilerin anlamadıkları kelimelerin anlamları açıklanır. (Programda "Kelime Öğretimi" başlığında anlatıldığı şekilde açıklanır. Asla Türkçe söylenilmez. Şayet Arapça anlatılamayacak bir kelime ise sözlüğe bakılır.)

11. Diyalogu öğrencilerin özetlemeleri istenir.

12. Diyalogu öğrencilerin yüzüne bakarak canlandırmaları / oynamaları istenir.

13. Diyalogu öğrencilerin ezberlemeleri için vakit verilir. Ezberleyenlerden oyunu canlandırmaları istenir.

14. Öğrencilerin diyalogda geçen kelimeleri kullanarak benzer bir diyalog yazmaları ve kitaptaki diyalog ile ilgili soruları cevaplamaları ödev olarak verilir.

KAYNAKÇA

Aydın, Mehmet Zeki, "Arapçayı Nasıl Öğretelim?", **Din Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar**, MEB İstanbul, 2000, s.53-68.

Aydın, Mehmet Zeki, "Eğitimde Program Geliştirme ve Arapça Programı Üzerine" **C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sivas 1996, sayı:1, ss.123-142.

Aydın, Mehmet Zeki, **Din Öğretiminde Yöntemler ve Buldurma Yöntemi**, Ankara, 1998, s.35.

- Bilgin, Beyza, **Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi**, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ank. 1990.
- Bloom, B. S. vd., **Taxonomie des Objectifs Pédagogiques, Domaine Affectif**, Tome:2., Traduit par Marcel Lavalée, Montreal (Québec, Kanada) 1969.
- Budak, Yusuf, **İletişimci Yaklaşımın Yabancı Dil Eğitim Programlarındaki Yeri**, Hacettepe Ü SB Y.Lisans Tezi , Ank.1992.
- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi, Cuma, **Genel Öğretim Metotları**, Konya 1994.
- Cemal, Yıldırım, **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**, MEB. İst. 1973.
- Defeldre-Hinçq, Mar-e-France, **Définition et Taxonomie des Objectifs Pédagogiques**, Liège (Belçika) 1996.
- Demircan, Ömer, **Dünden Bugüne Türkiye'de Yabancı Dil**, Remzi Kitabevi, İst. 1988.
- Demirel, Özcan, **Yabancı Dil Öğretimi, İlkeler, Yöntemler, Teknikler**, Ank. 1990
- Doğan, Hıfzı, **Analiz ve Program Hazırlama**, Ank. 1982.
- Ertürk, Selahattin, **Eğitimde Program Geliştirme**, Ank. 1975.
- Hengirmen, Mehmet, **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve Tömer Yöntemi**, baskı yeri ve tarihi yok.
- Hüseyin Akıncı vd. **Modern Usullerle Arapça Serisi Öğretmen Kılavuzu**, Ank.1993
- Légènder, Renald, **Dictionnaire Actuel l'Education**, Librairie Larousse, Paris 1988.
- Maksutoğlu, Mehmet ve Cebeci, Suat, **Arapça Öğretiminde Rehber Kitap**, İst. 1986.
- Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, **İmam Hatip Lisesi Anadolu İmam Hatip Lisesi Yabancı Dil Ağırlıklı İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Programları**, Ank. 1999.
- Oğuzkan, Ferhan, **Eğitim Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ank.1981.
- Önder, N. Kemal, **Öğretimde Program, İke ve Yöntemler**, Konya 1986.
- Sönmez, Veysel, **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, Ank.,1986.
- Tekin, Halil, **Eğitimde Ölçme Değerlendirme**, 7. Baskı, Ank. 1993.
- Varış, Fatma, "Program Geliştirmeye Sistemik Yaklaşım", **Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler**, Eskişehir 1991, ss.13-19.
- Varış, Fatma, **Eğitimde Program Geliştirme**, Ank.1988.

EKLER

EK:1

GÜNLÜK DERS PLÂNI

Dersin Adı	: Arapça
Sınıf	: Hazırlık
Ünite	: II. Aile ve Çevre
Konu	: İsim Tamlaması
Süre	: Bir ders saati
Yöntem	: Seçmeli yöntem
Araç-Gereç	: Tepegöz, yazı tahtası
Özel Amaç	: İsim tamlamasının basit kurallarını bilir.

Davranışlar:

- 1.İsim tamlamasının (el-idafe) mudaf ve mudafun ileyhden oluştuğunu söyleme/yazma.
2. Mudafın nekre olduğunu (el takısı almayacağını) söyleme/yazma.
3. Mudafun ileyhin marife veya nekre olabileceğini söyleme/yazma.
4. Mudafun ileyhin bazen zamir olacağını söyleme/yazma.
5. Mudaf olan kelimenin son harekesinin değişik olabileceğini söyleme/yazma.
6. Mudafun ileyh olan kelimenin son harekesinin kesra olduğunu söyleme/yazma.
7. Harekesiz olarak verilen isim tamlamasını harekeli olarak söyleme/yazma.
8. Gösterilen (isim tamlaması olan) bir nesnenin Arapça karşılığını söyleme/yazma.

1. GİRİŞ BÖLÜMÜ

Bu dersin sonunda dilde çok kullanılan bir kuralı öğrenmiş olacağız. Şimdi size neyi öğreneceğimizi söylemeyeceğim. Ancak vereceğim örneklerdeki benzerliklerden ve Türkçe anlamlarından bunu hemen anlayacaksınız.

2. GELİŞME BÖLÜMÜ

Ailem başlıklı diyalog, tepegözle yansıtılır (tahtaya yazılır) ve bir defa okunur. Diyalogda geçen "efradu usratî, ummuki, ceddüki, ebî, uhtuki, uhtî, ibnetu ammeti, ummuha" isim tamlamalarının altı çizilir. Bunlar arasında bir benzerlik olup olmadığı sorularak öğrencilerin dikkati çekilir. "Usratî, ummuki, ceddüki, ebî, uhtuki, uhtî, ammeti, ummuha" tamlamaları tahtaya yazılır. Bu iki tamlamada nasıl bir benzerlik olduğu sorulur. Öğrencilerin söylediklerinden de yola çıkarak isim tamlamasının özellikleri açıklanır. Daha sonra, "Efradu usratî, ibnetu ammetî" tamlamaları tahtaya yazılır ve birkaç öğrenciye okutulur. Bu iki tamlamada nasıl bir benzerlik olduğu sorulur. Buradaki kurallar şöyle açıklanır:

- 1.İsim tamlamasının (el-idafe) mudaf ve mudafun ileyhden oluşur.
2. Mudaf nekre olur yani el takısı almaz.
3. Mudafun ileyh marife veya nekre olabilir.
4. Mudafun ileyh bazen zamir olabilir.

5. Mudaf olan kelimenin son harekesi değişebilir.

6. Mudafun ileyh olan kelimenin son harekesi kesra olur.

İsim tamlamasıyla ilgili (MEB ders kitabı Hazırlık Arapça 1, s.58 deki vb.) örnekleri öğrencilerin okumaları ve burada geçen isim tamlamalarını bulmaları istenir. Kurallar tekrar hatırlatılır.

Öğrencilerin konuyu pekiştirmeleri için tahtaya isimler yazılır, bunlardan tamama yapmalarını ve defterlerine yazmaları istenir. Zamanın elverdiği ölçüde öğrencilerin yaptıkları tamlamalar okutturulur ve tahtaya yazdırılır.

3. SONUÇ BÖLÜMÜ

Öğrencilerin soruları cevaplandırılır. Tahtaya daha önceki derslerde geçen isimlerden 20 tane yazılır. Bu isimlerle tamlama yapmaları ev ödevi olarak verilir.

4. DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki kelimeleri tamlama hâline getiriniz.
2. Aşağıdaki tamlamaları öğelerine ayırınız.
3. Aşağıdaki Türkçe isimleri tamlama yaparak Arapça söyleyiniz/yazınız.

EK: 2

GÜNLÜK DERS PLÂNI

Dersin Adı	: Arapça
Sınıf	: Hazırlık
Ünite	: II. Ev, Aile ve Çevre
Konu	: "Usrafî : Ailem" Diyalogu; İnsanın özellikleri (ahlâk, huy, dış görünüş); Aile bireyleri, yakınlık ilişkileri, medenî durum
Süre	: İki ders saati
Yöntem	: Seçmeli yöntem, diyalog öğretimi, dinleme anlama, konuşma öğretimi
Araç-Gereç	: Yazı tahtası, tepegöz
Özel Amaç	: 1. "Ailem" diyalogunu dinlediğinde anlar. 2. "Ailem" diyalogunu okuduğunda anlar. 3. "Ailem" diyalogunda geçen kelimelerin anlamlarını bilir. 4. "Ailem" diyalogunun metnini kurallara uygun olarak okur.

İŞLENİŞ

Ders kitabında "Ailem" diyalogunun üzerinde bulunan (MEB ders kitabı s.53 ve s. 55' deki) resimler, öğrencilere gösterilerek bu resme iyi bakmaları ve okuyacakları diyalogun bu resimle ilgili olduğu söylenerek öğrencilerin dikkati çekilir.

Öğrencilerin kitapları kapalı olduğu hâlde, diyalog, öğretmen tarafından bir defa okunur (varsa teypten dinletilir). "Diyalogda kaç kişi var?", "Diyalogda konuşan kişiler erkek mi bayan mı" vb. sorular sorulur. Öğretmen diyalogu tekrar okur ve "Bu diyalog hangi konuyla ilgili", "Konuşmalar nerede geçiyor?" vb. soruları sorar. Öğretmen diyalogu tekrar okur ve "Bu diyalogda geçen aileden kaç kişi var?", "Diyalogda anlatılan aile resminde büyük anne ve büyük baba var mı?", " Diyalogda bazı rakamlar geçiyor, bunlar ne ile ilgili rakamlardır?" vb. sorular sorar.

Öğretmen diyalogu tekrar okur ve "Bu diyalogda aile ilgili hangi konulardan bahsediliyor?" vb. sorular sorar. Genel olarak diyalogla ilgili bir görüş oluşmuşsa, diyalogun ayrıntılarına geçilir.

Öğretmen tarafından diyalogun birinci cümlesi okunur ve "Cümleyi kim tekrar edecek?" denilir. İstekli öğrenci anladığı kadar cümleyi tekrar eder. Öğrenci doğru tekrarlamışsa ikinci, üçüncü, dördüncü öğrenciye tekrar ettirilir. Cümleyi doğru tekrar eden öğrenci yoksa öğretmen cümleyi tekrar okur ve öğrencilere tekrar ettirir. Şayet ilk cümleyi doğru söyleyen öğrenci çıkmazsa cümleyi doğru tekrar eden öğrenci çıkıncaya kadar öğretmen tekrar okur. İlk cümleyi 3-5 öğrenci tekrar ettikten sonra ikinci cümleye geçilir. Diyalogun tüm cümleleri öğrenciler tarafından kitaplar kapalı olduğu hâlde tekrar edildikten sonra, kitaplar açılır. Diyalog, önce öğrenciler tarafından sessizce yüzünden okunur, sonra da öğretmen ve birkaç öğrenci tarafından sesli olarak okunur. Diyalog, diyalogda geçen Meryem ve Zeki'yi temsil etmek üzere 2-3 defa (bir kız, bir erkek olmak üzere) iki öğrenci tarafından yüzünden sesli olarak okunur.

Diyalog, diyalogda geçen Meryem ve Zeki'yi temsil etmek üzere 2-3 defa (bir kız, bir erkek olmak üzere) iki öğrenci tarafından tahtaya kaldırılarak veya bir masa/sıraya oturtularak diyalog üzerindeki resimde olduğu gibi kitaba bakarak diyalog canlandırılır. Bu canlandırma, zaman ölçüsünde birkaç defa tekrar edilebilir. Son olarak birkaç defa öğretmen, diyalogu cümle cümle okur ve öğrenciler (gürültüye meydan vermeyecek şekilde) topluca tekrar ederler.

Öğretmen, bir sonraki gün için diyalogu ezberlemeleri ve kitaptaki diyalogla ilgili soruları cevaplamalarını ev ödevi olarak verir.

EK: 3

İMAM HATİP LİSESİ

200.. -200.. ÖĞRETİM YILI HAZIRLIK SINIFI ARAPÇA DERSİ YILLIK DERS PLÂNI

AY	SÜRE		KONULAR	AMAÇLAR	ATA TÜR K İLK E VE İNKI LÂP- LAR I	YÖNTEM VE TEKNİK-LER	KAYNAK ARAÇ-GEREÇ	Dene y gezig öz lem	ZÜMRE ÖĞRT. İSBİRLİ Ğİ	ÖDEV VE KONUSU	DÜŞÜNCELER
	Hafıza	Saat									
EYLÜL			<p>Birinci Dönem (BİRİNCİ KİTAP)</p> <p>ÜNİTE I SELAMLAŞMA VE TANIŞMA 1.1. Kendini tanıtma "Günaydın" diyalogu Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi Arap harfleri Munfasıl zamir (ben. sen. o) Soru edatı (men. ma) Harflerin yazımı Aıştırma Harflerin mahreçleri Aıştırma</p>	<p>-Arap harflerini tanır. -Arap harflerinin telaffuz kurallarını bilir. -Arapça okuma kurallarını bilir. -Yazım kurallarını bilir. -Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir. -Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir. -Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar. -Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar. -Günlük iletişimde kullanılan basit ve sıralı cümleleri değişik anlatım biçimlerine dönüştürür. -Öğrendiği yapı, işlev ve kavramları doğru olarak kullanır. -Öğrendiklerini basit ve birleşik</p>		<p>Soru cevap, grup çalışması, diyalog öğretimi, dil bilgisi öğretimi, dikte, okuma öğretimi, dramatizasyon, gösteri, gösterip yaptırma, kart görüşme, kart oyunları, nesni var oyunu, tartışma teknikleri.</p>	<p>-Ders Kitabı -M.E. Bakanlığınca tavsiye edilmiş ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmış: Kur'an sözlüğü, Arapça Dil bilgisi kitapları, resimler, bilgisayar programları, CD, video ve ses kasetleri, gerçek eşya ve modeller, Arapça yardımcı kitaplar, Arapça Türkçe sözlük, Arapça yazı kitapları, filmler</p>	---	<p>Diğer meslek dersleri, Türkçe, Edebiyat ve İngilizce dersleri öğretmenleri ile zümrede alınan kararlar doğrultusunda sürekli işbirliği yapılacaktır.</p>	<p>Sınıf seviyesine uygun, kısa, anlaşılır, basit ve kitapta geçen kelimeleri kullanarak yeni diyaloglar yazma</p> <p>Kitaptaki diyalogları Türkçe'ye çevirme</p> <p>Türkçe verilen bir diyalogu Arapça'ya çevirme</p> <p>Kitaptaki metin /</p>	<p>Öğretim Yılına Başlaması</p>

	IV	15	Harflerin yazılımları Harekeler ve sükun Ağırtmalar Sınıf içi diyaloglar 1.2. Baskalarını tanıtma "Sen kimsin?" diyalogu Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi	cümleler ile sözlü olarak ifade eder. -Günlük deneyimlerini basit ve birleşik cümleler ile doğru olarak yazar -Arapça öğrenmekten zevk alır. -Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya özen gösterir. -Arap harflerini kurallarına uygun olarak telaffuz eder. -Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak okur.				diyalogları deftere yazma Dil bilgisi araştırmalar ı yapma Seviyesine uygun kompozisyo n yazma - Seviyesine uygun mektup, fıkra, hikaye, masal, şiir, anı vb yazmak ya da anlatmak.	
	I	15	Harfler Ağırtmalar Muttasil zamir (ya, ke, ki) Cer harfi (min) Soru edatı (hef, elif) Müfret 1.3. Tanışma "Hoş geldin" diyalogu Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi Harfler						
EKİM	II	15	Muttasil zamir (hu, ha) İşaret ismi (men) Müzekker-muennes Harf nida (ya) Harfler Yazma öğretimi Ağırtmalar Okuma çalışmaları	-Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak yazar. -Arapça kelime ve metinleri kurallarına uygun olarak yazar. -Cümlenin öğelerini bilir. -Cümle ile ilgili dil bilgisi kurallarını bilir. -Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir.	Soru cevap, grup çalışması, diyalog öğretimi, dil bilgisi öğretimi, dikte, okuma öğretimi, dramatizasyon.	-Ders Kitabı -M.E. Bakanlığınca tavsiye edilmiş ve Tebliğler Dergisinde yayımlanmış; Kur'an sözlüğü, Arapça Dil bilgisi kitapları, resimler.	Diğer meslek dersleri, Türkçe, Edebiyat ve İngilizce dersleri	Sınıf seviyesine uygun, kısa, anlaşılır, basit ve kitapta geçen kelimeleri	

III	15	<p>1.4. Selamlama "İyi akşamlar" diyalogu, Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi Harfler Soru edatı (keyfe) Muttasıl zamir(ya, ka.ki, kum, kunne, bu, ha, hum, hunne, na)</p>	<p>-Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir. -Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar. -Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar. -Günlük iletişimde kullanılan basit ve sıralı cümleleri değişik anlatım biçimlerine dönüştürür. -Öğrendiği yapı, işlev ve kavramları doğru olarak kullanır. -Öğrendiklerini basit ve birleşik cümleler ile sözlü olarak ifade eder. -Günlük deneyimlerini basit ve birleşik cümleler ile doğru olarak yazar. -Arapça öğrenmekten zevk alır. -Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya özen gösterir.</p>	gösteri, gösterip yapıtırma, görüşme, kart oyunları, nesne oyunu, tartışma teknikleri.	bilgisayar programları, CD, video ve ses kasetleri, gerçek eşya ve modeller, Arapça yardımcı kitaplar, Arapça Türkçe sözlük, Arapça yazı kitapları, filmler	öğretmeni eri ile zümrede alınan kararlar doğrultus unda sürekli işbirliği yapılacaktır.	kullanarak yeni diyaloglar yazma -Kitaptaki diyalogları Türkçe'ye çevirme - Türkçe verilen bir diyalogu Arapça'ya çevirme -Kitaptaki metin / diyalogları deftere yazma -Dil bilgisi araştırmalar ı yapma -Seviyesine uygun kompozisyo n yazma -Seviyesine uygun mektun, fikra, hikaye, masal, şiir, am vb yazmak ya da anlatmak.	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı
		<p>Yazma öğretimi Aıştırılmalar Okuma çalışmaları 1.5. Kimlik kartı "Otelde" diyalogu Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi Yazma öğretimi Harfler İsmi mensup Cemi teksir</p>						
IV	15							

KASIM	I	15	1.6. Kütüphane Kartı "Kütüphanedeyiz" diyalogu Dinleme anlama öğretimi Kelime ve okuma öğretimi Konuşma öğretimi Yazma öğretimi Harfler Med harfleri Munfasıl zamir (biz, siz, onlar) Aslı sayılar (0-10) Geometrik şekiller Hicaz harfleri (Elifba)'ya toplu bakış Ağıştırmalar	-Cümlelerin öğelerini bilir. -Cümle ile ilgili dil bilgisi kurallarını bilir. -Günlük iletişimde sıklıkla kullanılan kavram ve işlevleri bilir. -Derste metin / diyalogdaki kelimelerin anlamlarını bilir. -Başlangıç düzeyinde verilen yapıları anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu dinlediğinde anlar. -Basit ve sıralı cümlelerden oluşan kısa bir metin / diyalogu okuduğunda anlar. -Günlük deneyimleri, basit ve birleşik cümlelerle sözlü olarak ifade edildiğinde anlar. -Günlük iletişimde kullanılan basit ve sıralı cümleleri değişik anlatım biçimlerine dönüştürür. -Öğrendiği yapı, işlev ve kavramları doğru olarak kullanır. -Öğrendiklerini basit ve birleşik cümleler ile sözlü olarak ifade eder. -Günlük deneyimlerini basit ve birleşik cümleler ile doğru olarak yazar. -Arapça öğrenmekten zevk alır. -Öğrenmekte olduğu Arapça'yı kullanmaya özen gösterir.	10 Kasım Atatürk'ün hayatı ve kişiliği Atatürk ilkele ri	Soru cevap, grup çalışması, diyalog öğretimi, dil bilgisi öğretimi, dikte, okuma öğretimi, dramatizasyon, gösteri, gösterip yaptırma, kart oyunları, nesni var oyunu, tartışma teknikleri.	Sınıf seviyesine uygun, kısa, anlaşılır, basit ve kitapta geçen kelimeleri kullanarak yeni diyaloglar yazma -Kitaptaki diyalogları Türkçe'ye çevirme -Türkçe verilen bir diyalogu Arapça'ya çevirme - Kitaptaki metin / diyalogları deftere yazma -Dil bilgisi araştırmaları yapma -Seviyesine uygun kompozisyon yazma -Seviyesine uygun mektup, fıkra, hikaye, masal, şiir, anı vb yazmak ya da anlatmak.	Diğer meslek dersleri, Türkçe, Edebiyat ve İngilizce dersleri öğretmenleri ile zümrede alınan kararlar doğrultusunda sürekli işbirliği yapılacaktır.	-Sınıf seviyesine uygun, kısa, anlaşılır, basit ve kitapta geçen kelimeleri kullanarak yeni diyaloglar yazma -Kitaptaki diyalogları Türkçe'ye çevirme -Türkçe verilen bir diyalogu Arapça'ya çevirme -Kitaptaki metin diyalogları deftere yazma -Dil bilgisi araştırmaları yapma.	I. YAZILI YOKLAMA ATATÜRK Haftası 24 Kasım Öğretmenler Günü Töreni
-------	---	----	---	---	---	--	--	--	---	--